

Uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení

Abstrakt

Ve finančním světě často dochází k situacím, kdy se dlužníci ocitnou v platební neschopnosti a nemohou již plnit své závazky vůči věřitelům. Jako prostředek řešení tohoto problému se vyvinulo insolvenční řízení, které umožňuje věřitelům hromadné (kolektivní) uplatnění (a uspokojení) jejich pohledávek. Uplatňování pohledávek je však komplexní proces, jenž se skládá z několika fází, jež jsou uplatnění pohledávek stricto sensu, přezkum pohledávek a uspokojení pohledávek. Správné pochopení jednotlivých aspektů tohoto procesu je pro věřitele zásadním. K pochopení tohoto procesu jim však nepomáhá to, že jeho pravidla jsou častým předmětem změn ze strany zákonodárce.

Nejnovější změny „pravidel hry“ nastaly v důsledku dvou zákonů, kterými byl zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) novelizován a které nabyly účinnosti v roce 2017. Novelty přinesly celou řadu změn, pro uplatňování pohledávek pak nastaly změny hlavně v přezkumu přihlášených pohledávek, v postavení pohledávek společenství vlastníků jednotek a v přihlašování podmíněných a budoucích zajištěných pohledávek.

Nejvýraznější změnou, kterou jedna z těchto z novel přinesla, je vyřazení přezkumného jednání jako platformy pro přezkum přihlášených pohledávek v případě, že je úpadek dlužníka řešen oddlužením. Přezkumné jednání bylo nahrazeno méně formálním osobním jednáním insolvenčního správce s dlužníkem. I přes obavy některých institucí však díky eliminaci přezkumného jednání nelze očekávat, že by tím mohl být ohrožen účel insolvenčního řízení nebo že by tím hrozil negativní dopad do sféry dlužníka či věřitele. Příkladem mohou být přezkumy pohledávek v jiných zemích, jako např. v Nizozemsku, kde se v jeho ekvivalentu oddlužení nejčastěji nařizuje pouze tzv. pro forma přezkumné jednání, kterého se nikdo neúčastní a jehož „konáním“ pouze nastává účinek zjištění pohledávek. Slovensko je oproti tomu extrémnějším příkladem, když slovenské insolvenční právo institut přezkumného jednání vůbec nezná a přezkum pohledávek je písemným procesem. Přesto je však potřeba říci, že zákonodárce učinil při koncipování obou novel několik legislativních opomenutí a mnoho změn, s ohledem na jejich dopad na některé věřitele, neodůvodnil dostatečně přesvědčivě.

I bez těchto novel je však uplatňování pohledávek předmětem stálého zkoumání, jelikož v insolvenčním právu pořád existuje mnoho výkladových problémů a další stále

vznikají. Také judikatura a názory odborné veřejnosti jsou předmětem neustávajících změn a ovlivňují tak výklad a aplikaci insolvenčního práva.

Tato diplomové práce má proto za cíl analyzovat celý proces uplatňování pohledávek, provést rozbor a kritické zhodnocení vybraných ustanovení, které byly výše zmíněnými novelami dotčeny, a podrobit kritice pár zvolených typových pohledávek.

Za tímto účelem je diplomová práce členěna do čtyř kapitol, přičemž jisté samostatné postavení má první kapitola, jejímž záměrem je roztrždit a zkoumat pohledávky dle jejich typu a povahy. Zbylé tři kapitoly pak kopírují jednotlivé fáze uplatňování pohledávek a v jejich podkapitolách a částech jsou na relevantních místech rozebrány i změny a posuny, které nastaly v důsledku novel, judikatury či odborné literatury.

Klíčová slova: Insolvenční řízení, Pohledávky, Věřitel